

راست‌گویی

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تفت

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته حقوق

گرایش جزا و جرم شناسی

عنوان

حقوق متهم در مرحله اعتراض به آراء در قانون آیین دادرسی

کیفری مصوب سال ۱۳۹۲

استاد راهنما

دکتر نصرالله جعفری خسروآبادی

نگارنده

ابراهیم کریمی نیری

بهمن ۱۳۹۶

ب

بسمه تعالی
فرم شماره (۲۰)
تاییدیه هیات داوران

بدینوسیله تایید می شود که جلسه ی دفاع از پایان نامه ی آقای ابراهیم کریمی نیری با عنوان: حقوق متهم در مرحله اعتراض به آراء در قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۹۲ با حضور هیات داوران ذیل تشکیل گردید و هیات داوران پس از مطالعه پایان نامه و شرکت در جلسه دفاع صحت و کفایت تحقیق انجام شده را بر اساس مقررات دانشگاه آزاد اسلامی جهت اعطای درجه کارشناسی ارشد در رشته ی حقوق گرایش جزا و جرم شناسی به نامبرده مورد تایید قرار می دهند.

۱) آقای دکتر نصرالله جعفری خسروآبادی

سمت در پایان نامه: استاد راهنما استادمشاور داورداخل دانشگاه داور خارج دانشگاه

امضاء

۲) آقای دکتر علی مزیدی شرف آبادی

سمت در پایان نامه: استاد راهنما استادمشاور داورداخل دانشگاه داور خارج دانشگاه

امضاء

۳) آقای دکتر حسن قاسمی مقدم

سمت در پایان نامه: استاد راهنما استادمشاور داورداخل دانشگاه داور خارج دانشگاه

امضاء

۴) آقای / خانم دکتر

سمت در پایان نامه: استاد راهنما استادمشاور داورداخل دانشگاه داور خارج دانشگاه

امضاء

به نام خدا

فرم شماره (۲۱)

منشور اخلاق پژوهش

با استعانت از خدای سبحان و با اعتقاد راسخ به اینکه عالم محضر خداست و او همواره ناظر بر اعمال ماست و به منظور انجام شایسته ی پژوهش های اصیل، تولید دانش جدید و بهسازی زندگانی بشر، ما دانشجویان و اعضای هیات علمی دانشگاه ها و پژوهشگاه های کشور:

تمام تلاش خود را برای کشف حقیقت و فقط حقیقت به کار خواهیم بست و از هرگونه جعل و تحریف در فعالیتهای علمی پرهیز می کنیم.

حقوق پژوهشگران، پژوهیدگان (انسان، حیوان، گیاه و اشیاء)، سازمان ها و سایر صاحبان حقوق را به رسمیت می شناسیم و در حفظ آن می کوشیم.

به مالکیت مادی و معنوی آثار پژوهشی ارج می نهیم، برای انجام پژوهشی اصیل اهتمام ورزیده از سرقت علمی و ارجاع نامناسب اجتناب می کنیم.

ضمن پایبندی به انصاف و اجتناب از هرگونه تبعیض و تعصب، در کلیه فعالیتهای پژوهشی رهیافتی نقادانه اتخاذ خواهیم کرد.

ضمن امانتداری، از منابع و امکانات اقتصادی، انسانی و فنی موجود استفاده بهره ورانه خواهیم کرد.

از انتشار غیر اخلاقی نتایج پژوهش نظیر انتشار موازی همپوشان و چندگانه (تکه های) پرهیز می کنیم.

اصل محرمانه بودن و رازداری را محور فعالیتهای پژوهشی خود قرار می دهیم.

در همه فعالیتهای پژوهشی به منافع ملی توجه کرده و برای تحقق آن می کوشیم.

خویش را ملزم به رعایت کلیه هنجارهای علمی رشته خود، قوانین و مقررات، سیاستهای حرفه ای، سازمانی،

دولتی و راهبردهای ملی در همه مراحل پژوهش می دانیم.

رعایت اصول اخلاق در پژوهش را اقدامی فرهنگی می دانیم و به منظور بالندگی این فرهنگ، به ترویج و

اشاعه آن در جامعه اهتمام می ورزیم.

امضاء دانشجو

امضاء استاد راهنما

تشکر و قدردانی :

سپاس بی کران پروردگار یکتا را که هستیمان بخشید به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت. برخورد می دانم از تمام کسانی که مرا در این تحقیق یاری کرده اند سپاسگزاری کنم:

از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر علی مزیدی که مرا از راهنمایی های ارزنده خود بهره مند ساختند

کمال تشکر را دارم.

تقدیم به :

سپاس از اینکه مرا آفرید و با الطاف الهی خود، همواره مرا در تحقق اهداف یاری نمود شایسته است در این فرصت مقتنم از پدر و مادر، و همسر عزیزم در نهایت صداقت قدر دانی نمایم و این پایان نامه را به یاوران و عزیزان زندگیم که در تمامی لحظات تحقق این مهم با گذشت خود مشوق راهم شدند تقدیم نمایم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده
۲	مقدمه
	فصل اول : کلیات تحقیق
۳	۱-۱- بیان مسئله
۴	۲-۱- ضرورت تحقیق
۵	۳-۱- پیشینه تحقیق
۶	۴-۱- سئوالات تحقیق
۶	۵-۱- فرضیه تحقیق
۶	۶-۱- اهداف تحقیق
۶	۷-۱- نوآوری تحقیق
۷	۸-۱- روش تحقیق
۷	۹-۱- ساختار تحقیق
	فصل دوم : مفاهیم، مبانی و پیشینه نظری
۸	۱-۲- مفاهیم
۸	۱-۱-۲- مفهوم متهم
۹	۱-۱-۱-۲- مفهوم اتهام
۱۰	۲-۱-۱-۲- مفهوم حقوق متهم
۱۰	۳-۱-۱-۲- مفهوم لغوی متهم
۱۱	۲-۱-۲- مفهوم اعتراض
۱۱	۱-۲-۱-۲- مفهوم لغوی اعتراض
۱۲	۲-۲-۱-۲- مفهوم اصطلاحی اعتراض
۱۲	۳-۲-۱-۲- مفهوم اعاده دادرسی
۱۳	۴-۲-۱-۲- مفهوم واخواهی
۱۴	۵-۲-۱-۲- مفهوم تجدید نظر خواهی
۱۴	۳-۱-۲- مفهوم رأی
۱۴	۱-۳-۱-۲- مفهوم حکم

۱۵	۲-۳-۱-۲- مفهوم قرار
۱۶	۴-۱-۲- مفهوم حق دفاع
۱۸	۵-۱-۲- مفهوم عارض
۱۹	۲-۲- مبانی نظری تحقیق
۲۰	۱-۲-۲- مبانی حقوقی
۲۱	۲-۲-۲- مبانی فقهی
۲۳	۳-۲- پیشینه نظری تحقیق
۲۳	۱-۳-۲- پیشینه حقوق متهم در مرحله اعتراض به آراء قبل از قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۹۲
۲۳	۲-۳-۲- پیشینه حقوق متهم در مرحله اعتراض به آراء در قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۹۲
۲۴	فصل سوم: اصول راهبردی آیین دادرسی کیفری در رعایت حقوق متهم در مرحله اعتراض به طرق عادی نسبت به آراء
۲۶	۱-۳-۱- اصول مشترک
۲۶	۱-۱-۳- اصل براءت
۲۹	۲-۱-۳- اصل بی طرفی دادگاه
۳۰	۳-۱-۳- اصل قانونی بودن دادرسی
۳۱	۴-۱-۳- اصل احترام به آزادی های مشروع و حقوق شهروندی
۳۱	۵-۱-۳- اصل تساوی افراد در برابر قانون
۳۲	۶-۱-۳- احترام به حریم خصوصی و رعایت کرامت انسانی
۳۶	۳-۱-۳- حق افراد دخیل در دادرسی به اطلاع از حقوق خود
۳۶	۲-۳- واخواهی
۳۶	۱-۲-۳- واخواهی نسبت به احکام غیابی صادره از دادگاه بدوی
۳۹	۲-۲-۳- واخواهی نسبت به احکام صادره از دادگاه تجدید نظر
۳۹	۳-۲-۳- آثار واخواهی
۴۰	۳-۳- اعتراض نسبت به قرار های قابل اعتراض
۴۰	۱-۳-۳- اعتراض نسبت به قرار باز داشت موقت
۴۴	۲-۳-۳- اعتراض به قرار عدم دسترسی به تمامی یا برخی از اوراق پرونده

- ۳-۳-۳- اعتراض نسبت به قرار های نظارت قضایی ۴۶
- ۳-۳-۴- اعتراض نسبت به قرار ابقاء و تشدید تامین ۴۷
- ۳-۳-۵- اعتراض به قرار تامین خواسته ۴۸
- ۳-۳-۶- اعتراض به قرار رد ایراد رد دادرسی ۴۸
- ۳-۴-۴- جدید نظر خواهی ۵۰
- ۳-۴-۱- نسبت به احکام قابل اعتراض ۵۰
- ۳-۴-۱-۱- لزوم تشکیل جلسه رسیدگی ۵۰
- ۳-۴-۱-۲- معافیت از پرداخت هزینه تجدید نظر خواهی متهم نسبت به محکومیت کیفری و ضرر و زیان ناشی از جرم به صورت توامان و همچنین تشریفات آیین دادرسی مدنی ۵۱
- ۳-۴-۱-۳- معافیت از هزینه دادرسی برای تجدید نظر خواه زندانی ۵۲
- ۳-۴-۱-۴- تجدیدنظر خواهی نسبت به آراء اطفال ۵۲
- ۳-۴-۱-۵- منع تشدید در مرحله تجدید نظر ۵۴
- ۳-۴-۱-۶- حق تخفیف مجازات در صورت مستحق تخفیف بودن، حتی در صورت عدم درخواست تخفیف ۵۵
- ۳-۴-۱-۷- اسقاط حق تجدید نظر خواهی و تقاضای تخفیف مجازات ۵۵
- ۳-۴-۱-۸- حق دفاع متهم در مرحله تجدید نظر ۵۶
- ۳-۵-۵- فرجام خواهی ۵۷
- ۳-۵-۱- احکام قابل فرجام ۵۷
- ۳-۵-۲- فرجام خواهی دادستان کل کشور ۵۸
- ۳-۵-۳- آثار فرجام خواهی ۵۹
- ۳-۵-۳-۱- اثر تعلیقی ۵۹
- ۳-۵-۳-۲- اثر انتقالی ۶۰
- فصل چهارم : اصول راهبردی آیین دادرسی کیفری در رعایت حقوق متهم در مرحله اعتراض به طرق فوق العاده نسبت به آراء
- ۴-۱- اعاده دادرسی عام ۶۲
- ۴-۱-۱- سابقه تقنینی اعاده دادرسی ۶۲
- ۴-۱-۲- مقایسه اعاده دادرسی با اقسام مشابه ۶۴
- ۴-۱-۲-۱- مقایسه اعاده دادرسی با تجدید نظر ۶۴

- ۴-۱-۲-۲- مقایسه اعاده دادرسی با فرجام ۶۵
- ۴-۱-۲-۳- موضوع اعاده دادرسی ۶۵
- ۴-۱-۳- ویژگی های اعاده دادرسی ۶۸
- ۴-۱-۳-۱- اعاده دادرسی استثنائی بر قاعده اعتبار امر مختومه و فراغ دادرسی ۶۸
- ۴-۱-۳-۲- عدم وجود مهلت در اعاده دادرسی ۶۹
- ۴-۱-۳-۳- اعاده دادرسی قبل و بعد از اجرای حکم پذیرفته می شود ۷۱
- ۴-۱-۴- موارد و جهات اعاده دادرسی ۷۳
- ۴-۱-۴-۱- کسی به اتهام قتل شخصی محکوم شود و سپس زنده بودن وی محرز گردد ۷۳
- ۴-۱-۴-۲- محکومیت متعدد با وجود مرتکب واحد ۷۴
- ۴-۱-۴-۳- تعارض و تضاد احکام کیفری ۷۵
- ۴-۱-۴-۴- صدور احکام قطعی متفاوت برای یک عمل واحد ۷۷
- ۴-۱-۴-۵- ثبوت جعلیت اسناد و کذب شهادت شهود ۷۸
- ۴-۱-۴-۶- حدوث واقعه جدید یا ابراز ادله جدید دال بر بیگناهی یا عدم تقصیر محکم علیه ... ۸۰
- ۴-۱-۴-۷- جرم نبودن عمل ارتكابی یا حکم به مجازات غیر قانونی ۸۲
- ۴-۲- اعاده دادرسی خاص ۸۳
- ۴-۲-۱- مبنای حق اعاده دادرسی رئیس قوه قضائیه ۸۳
- ۴-۲-۲- بررسی قلمرو اعاده دادرسی رئیس قوه قضائیه ۸۴
- ۴-۲-۲-۱- بحث حکم و قرار ۸۴
- ۴-۲-۲-۲- نحوه اطلاع رئیس قوه قضائیه از آراء خلاف شرع بین ۸۵
- ۴-۲-۲-۳- خلاف شرع بین ۸۶
- ۴-۲-۳- نحوه اعمال اعتراض رئیس قوه قضائیه در شعبه خاص ۸۷
- ۴-۲-۴- متقاضیان اعتراض مبنی بر خلاف شرع بین رأی ۸۸
- ۴-۲-۵- مقایسه اعاده دادرسی عام با اعاده دادرسی خاص ۸۸
- ۴-۳- آثار اعاده دادرسی ۸۹
- ۴-۳-۱- آثار درخواست اعاده دادرسی ۸۹
- ۴-۳-۱-۱- اثر تعلیقی ۸۹
- ۴-۳-۱-۲- اثر انتقالی ۹۰
- ۴-۳-۲- آثار حکم اعاده دادرسی ۹۰

۴-۳-۲-۱- آثار حکم اعاده دادرسی در مورد اعلام براءت ۹۰

۴-۳-۲-۲- آثار حکم اعاده دادرسی در مورد تقصیر محکوم علیه ۹۱

فصل پنجم : نتیجه گیری و پیشنهادات

۵-۱- نتیجه گیری ۹۲

۵-۲- پیشنهادات ۹۴

منابع و مآخذ ۹۶

چکیده لاتین ۹۷

چکیده

حقوق متهم جزء طبیعی و ذاتی نوع بشر است و چیزی نیست که دولتمردان به مردم واگذار کرده باشند و بتواند از آنان سلب نمایند. لذا بر حاکمان است که تدابیر لازم جهت رعایت و حمایت آن فراهم نمایند و امکانات لازم در اختیار متهم بگذارند، تا بتوانند در صورت بی‌گناهی از اتهامات ناروا تبرئه شوند. حق دفاع متهم یکی از عناصر امنیت قضایی در کنار حق دادخواهی است که باعث آسایش و آرامش حقوقی شهروندان و در نتیجه موجب پیشرفت جامعه بشری در زمینه اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و غیره می‌شود، پژوهش حاضر از نظر روش تحقیق توصیفی بشمار می‌آید، و برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز پژوهش از شیوه کتابخانه‌ای استفاده شده است، در آیین دادرسی کیفری جدید مصوب ۱۳۹۲ توجه ویژه‌ای به حقوق متهم در مرحله اعتراض به آراء شده و نوآوری‌هایی نیز در این زمینه صورت گرفته است، در همان مواد اولیه این قانون چه در تعریف آیین دادرسی کیفری و چه در تبیین موارد مهمی چون اصل بی‌طرفی و استقلال مراجع قضایی، اصل قانونی بودن دادرسی کیفری، اصل برائت، حق اعتراض به قرارهای صادره، حق واخواهی، حق تجدیدنظر خواهی، لزوم تشکیل جلسه دادرسی در دادگاه تجدید نظر، حق تخفیف مجازات در مرحله تجدید نظر، حق تخفیف قبل از قطعیت رأی، حق اعاده دادرسی و رعایت حقوق شهروندی ما شاهد نگاهی مثبت و جدید به امر دادرسی و توجه به حقوق متهم هستیم.

کلید واژه: حقوق شهروندی، واخواهی، اعاده دادرسی، حقوق متهم

مقدمه

جرم موجب بروز کشمکش بین مرتکب و جامعه است و نفع جامعه انسانی در این است که برای جلوگیری از ارتکاب جرم و اصلاح مجرم با سیاست جنایی خاص در صدد مجازات مرتکب جرم برآیند. ناگزیر در این راه، جامعه برای تحقق عدالت کیفری علاوه بر استفاده از قوانین ماهوی، از قوانین شکلی (آیین دادرسی کیفری) استفاده می‌نماید، زیرا برای حفظ حقوق فردی، آسایش و آرامش حقوقی شهروندان و تامین امنیت قضایی، قوانین ماهوی را باید در کنار قوانین شکلی بکار برد. و از این طریق اشتباهات قضایی، به حداقل ممکن رساند.

قانونگذار در انشاء قوانین شکلی (آیین دادرسی کیفری) همواره دو هدف عمده، یعنی تامین نظم عمومی و تامین منافع و حقوق متهم را مد نظر قرار می‌دهد. قوانین مزبور باید طوری وضع شود که هیچ بی‌گناهی گرفتار عقاب نگردد و هیچ مجرمی نتواند از چنگال عدالت فرار کند.

بر دستگاه قضایی هر کشور فرض است در جهت امنیت و عدالت قضایی و رعایت حقوق و آزادی فردی، امکانات و تضمینات کافی در اختیار شهروندان به خصوص متهمان قرار دهد. رعایت عدالت و امنیت قضایی در هر کشور باعث توسعه و پیشرفت اقتصادی و فرهنگی، سیاسی و غیره می‌شود، که همه اینها در سایه آسایش و آرامش حقوقی شهروندان حاصل می‌شود. رعایت حق اعتراض به بعضی از قرار، حق واخواهی، تجدیدنظرخواهی و اعاده دادرسی متهم علاوه بر این که جلو اشتباهات قضایی را می‌گیرد پایه‌گذار یک محاکمه عادلانه، منصفانه و بی‌غرضانه خواهد بود.

در آیین دادرسی کیفری جدید مصوب ۱۳۹۲ توجه ویژه‌ای به حقوق متهم در مرحله اعتراض به آراء شده و نوآوری‌هایی نیز در این زمینه صورت گرفته است، در همان مواد اولیه این قانون چه در تعریف آیین دادرسی کیفری و چه در تبیین موارد مهمی چون اصل بی‌طرفی و استقلال مراجع قضایی، اصل قانونی بودن دادرسی کیفری، اصل برائت، حق اعتراض به قرارهای صادره، حق واخواهی، حق تجدیدنظرخواهی، لزوم تشکیل جلسه دادرسی در دادگاه تجدیدنظر، حق تخفیف مجازات در مرحله تجدیدنظر، حق تخفیف قبل از قطعیت رأی، حق اعاده دادرسی و رعایت حقوق شهروندی ما شاهد نگاهی مثبت و جدید به امر دادرسی و توجه به حقوق متهم هستیم.

این مسائل ما را برآن داشت تا در زمینه ضرورت رعایت حقوق متهم در مرحله اعتراض به آراء در قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۹۲ به تحقیق بپردازیم. از آنجائیکه آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲ در صدد است تا بتواند بواسطه‌ی تدوین قانون، چالش‌ها، نقص‌ها و ابهام‌های موجود در قوانین را برطرف نماید امیدوارم این پژوهش بتواند در راستای این هدف مثمر ثمر واقع شود.

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- بیان مسئله

حقوق متهم: متهم در مراحل رسیدگی دارای حقوق خاصی است. رعایت حقوق شهروندی، حق درخواست معاینه محل تحقیق محل بازرسی و کارشناسی، رعایت امانت داری در درج اظهارات متهم، لزوم استماع دفاعیات متهم و حق آخرین دفاع، حق حضور در دادگاه رسیدگی کننده، حق تقاضای متهم جهت تعیین وکیل از سوی دادگاه، اصولاً وقتی که حکمی از دادگاه نخستین صادر می شود این حکم ظرف مدت معین قابل اعتراض است پس از اعتراض به آن و صدور حکم از سوی مرجع رسیدگی مجدد، چنین حکمی قطعی و لازم الاجرا خواهد شد. با این حال، به منظور رفع اشتباهات قضایی و جلوگیری از اجرای احکام نادرست و در نتیجه تضييع حقوق افراد، حکم قطعی مذکور نیز در مواردی معین دوباره قابل اعتراض است. اعتراض آراء غیر قطعی برحسب اینکه مرجع رسیدگی به آن کدامیک از مراجع باشد حسب مورد تجدید نظر خواهی یا فرجام خواهی نامیده می شود. اگر رسیدگی به اعتراض در صلاحیت دادگاه تجدید نظر استان باشد اعتراض شخص تجدید نظر خواهی و اقدام آن مرجع، رسیدگی تجدید نظر نام دارد.

مصادیق حقوق متهم در تجدید نظر خواهی:

لزوم تشکیل جلسه رسیدگی.

حق تخفیف مجازات. در صورتی که متهم مستحق تخفیف باشد حتی اگر وی درخواست تخفیف

نکرده باشد.

حق معافیت از هزینه دادرسی برای متهم.

حق عدم تشدید مجازات در مرحله تجدید نظر.

اعتراض به حکم غیابی وخواهی نامیده می شود و فلسفه آن ضرورت حداقل یک بار شنیدن

مدافعات متهم است. وخواهی توسط کسی می تواند صورت بگیرد که حکم نسبت به او غیابی محسوب می

شود. از آنجا که متهم نفعی در اعتراض به حکم براعت خود ندارد فقط حکم محکومیت غیابی قابل

وخواهی است.

فرجام خواهی: در پرونده‌های قابل اعتراض که مرجع صالح به رسیدگی ان دیوان عالی کشور باشد،

اعتراض شخص، فرجام خواهی و رسیدگی آن مرجع رسیدگی فرجامی نامیده می شود.

اعتراض به حکم بعد از قطعیت آن، از طریق اعاده دادرسی ممکن است. به عبارت دیگر در حال

حاضر، و در پی تصویب قوانین مختلف و آزمودن راه های گوناگون اعتراض به احکام، یک طریق مشخص

برای رسیدگی دوباره به پرونده ای که حکم آن صادر و قطعی گردیده وجود دارد و آن اعاده دادرسی است.

در عین حال، از آنجا که پیمودن این مسیر و اعاده دادرسی نسبت به پرونده از دو را امکان پذیر است، یکی

از طریق موافقت دیوان عالی کشور و دیگری از طریق موافقت رئیس قوه قضاییه.

۱-۲- ضرورت تحقیق

حقوق متهم جزء طبیعی و ذاتی نوع بشر است و چیزی نیست که دولت مردان به مردم واگذار کرده

باشند و بتواند از آنان سلب نمایند. لذا بر حاکمان است که تدابیر لازم جهت رعایت و حمایت آن فراهم

نمایند و امکانات لازم در اختیار متهم بگذارد، تا بتوانند در صورت بی گناهی از اتهامات ناروا تبرئه شود.

حق دفاع متهم یکی از عناصر امنیت قضایی در کنار حق دادخواهی است که باعث آسایش و آرامش حقوقی

شهروندان و در نتیجه موجب پیشرفت جامعه بشری در زمینه اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و غیره می شود ،

رعایت حق دفاع متهم مستلزم آن است که هیچ فردی بدون دلایلی کافی احضار و جلب نشود، و در

صورت احضار و جلب بتواند آزادانه و آگاهانه و در فرصت مناسب در دادگاه علنی، بی طرف و در معیت

وکیل مدافع از اتهام یا اتهامات روا یا ناروا از خودش دفاع کند. این موضع بدان اهمیت است که اعلامیه

جهانی حقوق بشر، اعلامیه منطقه‌ای، قانون اساسی و قوانین عادی کشور بر آن تاکید فراوان دارند و رعایت

آن در هر کشوری نشانگر رعایت اصول اخلاقی و سطح فرهنگ بالای آن کشور خواهد بود. این حق منبعث از حق آزادی بشر و اصل طلایی برائت است که بشر در طول سالیان متمادی با زحمات فراوان به آن نائل شده و خونهای بسیاری به پای آن ریخته شده است. بنابراین رعایت از حق دفاع متهم علاوه بر این که جلو اشتباهات قضایی را می‌گیرد، و پایه‌گذار یکی محاکمه عادلانه، منصفانه و بی‌غرضانه خواهد بود. این مسائل ما را برآن داشت تا در زمینه ضرورت رعایت حقوق متهم در مرحله اعتراض به آراء در قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۹۲ به تحقیق بپردازیم. از آنجائیکه آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲ درصد است تا بتواند بواسطه‌ی تدوین قانون، چالش‌ها، نقص‌ها و ابهام‌های موجود در قوانین را برطرف نماید امیدوارم این پژوهش بتواند در راستای این هدف مثمر ثمر واقع شود.

۱-۳- پیشینه تحقیق

خالقی علی ۱۳۹۳ در کتاب نکته هادر قانون آیین دادرسی کیفری انتشارات موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش تهران در خصوص حقوق متهمان در مرحله اعتراض به آراء از جمله حق لزوم تشکیل جلسه رسیدگی، حق تخفیف مجازات در صورتی که متهم مستحق تخفیف باشد حتی اگر وی درخواست تخفیف نکرده باشد از صفحه ۳۵۴ الی ۳۸۹ مطالبی را بیان نموده اند.

خالقی علی ۱۳۹۵ در جلد دوم کتاب آیین دادرسی کیفری انتشارات موسسه مطالعات و پژوهشهای شهر دانش تهران در خصوص حقوق متهمان از جمله حق معافیت از هزینه دادرسی برای متهم و همچنین حق عدم تشدید مجازات در مرحله تجدید نظر مطالبی را بیان نموده اند.

گلدوست جویباری ۱۳۹۳ در کتاب آیین دادرسی کیفری انتشارات جنگل جاودانه تهران در خصوص محدودیت مرجع تجدیدنظر در تشدید مجازات هم چنین توقف یا عدم توقف اجرای حکم در پذیرش اعاده دادرسی مطالبی را بیان نموده اند.

پور قهرمانی، ۱۳۹۵ در کتاب طرق فوق العاده اعتراض بر احکام کیفری انتشارات خرسندی در خصوص اعتراض دادستان کل کشور و اعاده دادرسی به بررسی موضوع پرداخته است.

جوانمرد ۱۳۹۴ در کتاب آیین دادرسی کیفری انتشارات جاودانه جنگل درباره کیفیات محاکمه و شیوه‌های اعتراض به آراء و همچنین شیوه‌های فوق العاده اعتراض بعد از قطعیت حکم و مراجع رسیدگی کننده به آن سخن گفته است.

۱-۴- سئوالات تحقیق

نوآوری های قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۹۲ در خصوص حقوق متهمان در مرحله اعتراض به آراء کدامند؟

چالش های قانون آیین دادرسی کیفری در خصوص حقوق متهمان در مرحله اعتراض به آراء کدامند؟

مبانی رعایت حقوق متهمان در مرحله اعتراض به آراء کدامند؟

۱-۵- فرضیه تحقیق

از جمله نوآوری های قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ در خصوص حقوق متهمان در مرحله اعتراض به آراء لزوم تشکیل جلسه دادرسی، می باشد

عمده چالش قانون آیین دادرسی کیفری در خصوص حقوق متهمان در مرحله تجدیدنظر وجود برخی خلاءهای قانونی از جمله نحوه دسترسی به متهمان که در حوزه های قضایی دیگر در باز داشت بسر می برند می باشد.

عمده مبانی رعایت حقوق متهمان در مرحله تجدید نظر خواهی عبارت است رعایت انصاف ، عدالت، احقاق حق، جلوگیری از اشتباهات قضائی

۱-۶- اهداف تحقیق

تحلیل چالش های مربوط به حقوق متهم در مرحله اعتراض به آراء در قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۹۲.

بیان مصادیق حقوق متهم در مرحله اعتراض به آراء در قانون آیین دادرسی کیفری.

بیان نحوه اطلاع متهم از حقوق خود در مرحله اعتراض به آراء کیفری.

بیان ضمانت اجرای عدم رعایت حقوق متهم در مرحله اعتراض به آراء کیفری.

۱-۷- نوآوری تحقیق

با عنایت به جدید التصویب بودن قانون آیین دادرسی کیفری تا کنون تحقیق جامع و کامل در خصوص حقوق متهم در مرحله اعتراض به آراء در قانون آیین دادرسی کیفری تدوین نگردیده از این رو موضوع تحقیق در نوع خود جدید محسوب می گردد.

۱-۸- روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر روش تحقیق توصیفی بشمار می‌آید، و برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز پژوهش از شیوه کتابخانه‌ای استفاده شده، ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات نیز کتب، مجلات، سایت‌های اینترنتی و مقالات بوده. همانطور که تا بدینجا به کرات اشاره شده هدف این پژوهش بررسی حقوق متهم مرحله اعتراض به آراء در قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ می‌باشد.

۱-۹- ساختار تحقیق

پژوهش حاضر در پنج فصل تدوین شده است. در فصل اول شامل کلیات تحقیق می‌باشد و فصل دوم به مفاهیم و مبانی و پیشینه تحقیق پرداخته و در فصل سوم به اصول راهبردی آیین دادرسی کیفری در رعایت حقوق متهم در مرحله اعتراض به طرق عادی نسبت به آراء و در فصل چهارم به بررسی اصول راهبردی آیین دادرسی کیفری در رعایت حقوق متهم در مرحله اعتراض به طرق فوق العاده نسبت به آراء می‌پردازد و در نهایت در فصل پنجم به نتیجه‌گیری و پیشنهادات پرداخته می‌شود.

فصل دوم

مفاهیم، مبانی و پیشینه نظری

۲-۱- مفاهیم

در این فصل به بررسی مفهوم واژگانی مانند، متهم، اعتراض، رأی، حکم، قرار، واخواهی، تجدید نظرخواهی، اعاده دادرسی پرداخته شده است.

۲-۱-۱- مفهوم متهم

از منظر ادبیات کلمه متهم هم خانواده تهمت است بنابراین متهم از منظر حقوقی به کسی گفته می‌شود که به عنوان فاعل کاری است که آن کار، جرم محسوب می‌شود. و به عبارت بهتر به کسی که تهمت عملی که جرم است، را نسبت می‌دهند متهم می‌گویند و به منظور تحقیق صحت و سقم این تهمت، او مورد پیگرد قرار می‌گیرد، متهم می‌گویند.

متهم در لغت کسی است که مورد تهمت قرار گرفته، همچنین به معنای تهمت زدن و به بدی شناخته شده نیز بکار رفته است (معین، ۱۳۷۱ ص ۳۸۵).

در قانون آیین دادرسی کیفری سال ۱۳۹۲ تعریف از مظنون نیامده است اما در لغت معنای گمان کرده شده، کسی که مورد بدگمانی قرار گرفته، نامعلوم، نامحقق بکار می‌رود (معین، ۱۳۷۱ ص ۴۲۰۸).